

ZÖLDTURIZMUS A JÖVŐ STRATÉGIAI IRÁNYA? GREEN TOURISM AS THE FUTURE'S STRATEGIC DIRECTION?

Varga-Nagy Adrienn¹, Káposzta József², Nagy Henrietta³

¹adjunktus ^{2,3}egyetemi docens

Szent István Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

E-mail: varga.nagy.adrienn@gtk.szie.hu, kaposzta.jozsef@gtk.szie.hu,
nagy.henrietta@gtk.szie.hu

Összefoglalás

A legtöbb térség, település úgy tekint az idegenforgalomra, mint általános, minden esetben alkalmazható módszerre az adott helyzetből való kitörésre. Ha a gazdaságfejlesztési stratégiákat nemzetközi és hazai szinten is áttekintjük, a turizmus szinte valamennyiben megtalálható, mivel minden térségnek van olyan értéke, amely bemutatásra érdemes. Azonban önmagában a vonzerő még nem elegendő a sikerhez. Sőt, a fejlesztéshez sem, ha nem átgondoltan valósul meg. A tervezés nehézsége a rendkívül gyorsan változó gazdasági környezet, amelyet sokszor nehezen lehet követni. A turizmus tervezése az állami, az önkormányzati, a non-profit és a magánszektor számára a rendelkezésre álló erőforrások minél hatékonyabb kihasználása és a lehető legnagyobb hozam elérése érdekében zajlik. Mindezt úgy kell kialakítani, hogy közben a fenntartható fejlődés elvét ne hagyjuk figyelmen kívül és az elemzésekben közreadott trendekre is megfelelő figyelmet kell fordítani. Ezen elveket alapul véve érdemes olyan fejlesztési irányok stratégiába való beemelését is figyelembe venni, melyek a természeti értékek védelmét, a zöldszturizmus/ökoturizmus stratégiai ágazattá történő fejlesztését is előtérbe helyezik.

Abstract

Most settlements consider tourism as a general method for the way out from their situation that can be applied in any situation. If national and international economic strategies are overviewed, tourism can be found in almost all of them, since all regions have values that are worth to introduce. However, if only the attraction is given, it is not enough for the success, not even for the development if it is not carefully planned. Planning is difficult because of the quickly changing economic environment that is hard to follow carefully. Planning in tourism means the use of resources of state, municipality, non-profit and private sector as efficient as possible as well as aims to reach the highest possible profit. All this has to be carried out as meeting the sustainable development principles while paying enough attention on the trends in analyses. Based on the abovementioned principles, such development directions focusing on the protection of natural values and green/ecotourism as a strategic sector could be involved in development strategies.

Kulcsszavak: zöldszturizmus, turizmus fejlesztése, regionális stratégiák, tervezési kérdések

JEL besorolás: R10, R11

LCC: HD72-88

Bevezetés

A zöldszturizmusnak/ökoturizmusnak mind a mai napig számos értelmezése van. Definiálásában nincs konszenzus a turisztikai szakirodalomban, mivel olyan turisztikai aktivitásokat foglal magában, amelyek átfedik a természeti-, kulturális-, aktív-, és falusi turizmus területeit, de akár városlátogatásban is szerepet kaphatnak (Drumm, 2005). A Nemzetközi Ökoturizmus Társaság (International Ecotourism Society, TIES) által megfogalmazott definíció szerint az ökoturizmus „a természeti területek felelős módon történő felkeresése, ami megőrzi a környezetet és hozzájárul a helyi lakosság jóllétének fejlődéséhez”. Fejlődésének az 1980-1990-es évek adtak lendületet, amikor is a (tömeg)turizmus negatív hatásainak enyhítését célul kitűző ökoturizmus azt kívánta demonstrálni, hogyan segíthet a turizmus a természeti környezet megőrzésében és a helyi lakosság jóllétének növelésében. Ennek megfelelően az ökoturizmus értelmezése mind a mai napig magában foglalja a szűkebb értelemben vett turisztikai terméket és a környezeti tényezőket figyelembe vevő, az utazást meghatározó „filozófiát”. A Turisztikai Világszervezet (World Tourism Organization, UNWTO) meghatározását idézve az ökoturizmus alábbi öt fontos jellemzőjét fogalmazhatjuk meg (Mikházi, 2014, 2015):

1. Magában foglalja mindazon turizmusformákat, amelyek során a fő motiváció a természet megfigyelése, illetve a természeti területek hagyományos kultúrájának elismerése.
2. Edukációs és interpretációs jellemzőket tartalmaz.
3. Általában (nem kizárólag) kis csoportokban szervezett és kis, helyi tulajdonú vállalkozások által menedzseltek.
4. Minimalizálja a természetre és a társadalmi-kulturális környezetre gyakorolt negatív hatásokat.
5. Támogatja a természeti területek védelmét (gazdasági előnyök/bevételek, munkahelyteremtés, természeti és kulturális értékek elismertségének növelése).

Mindezek alapján a **zöldszturizmus célja** hogy a turizmus környezeti hatásai tudatosuljanak a turistákban, turisztikai vállalkozásokban, ösztönözve őket a környezetbarát működésre. Ezek megvalósulása esetén nyilvánvalóan a benne résztvevő látogatókra is speciális jellemzők vonatkoznak, miszerint (Mikházi, 2014):

- az átlagnál hosszabb a tartózkodási idejük
- kevésbé szezonális igénybevevőknek számítanak
- előszeretettel fogyasztják a helyi termékeket
- igénybe veszik a helyi szolgáltatókat
- többségében környezetkímélő módon utaznak
- helyi kultúra megismerésére is törekszenek
- komplex gondolkodású, az átlagnál magasabb iskolai végzettségűek
- többségükben önállóan szervezik az utazását, de napjainkban az ökotúra szervezők is egyre jelentősebb szerepet kapnak a programok koordinálásában.

A magyarországi ökoturizmus tervezési kérdései

Magyarországon az ökoturizmus az utóbbi időben igen nagy figyelmet kapott. A nemzeti parkok igyekeznek minél több látogatót fogadni a parkokba és a természetvédelmi területekre. A természetvédelmi területek melletti helyi közösségek ugyanakkor új munkalehetőségre számítanak a turizmus megjelenése vagy növekedése által, így szinte minden területfejlesztési koncepcióban megjelennek az ökoturizmus fejlesztési lehetséges irányai. A turizmus megjelenésének és bővülésének azonban vannak negatív hatásai is, ezért az ökoturizmus tervezésénél körültekintően kell eljárni (Michalkó, 2012). Magyarországon a rendszerváltás

utáni időszakot tekintve 1997-ben született meg *Az ökoturizmus stratégiája* című dokumentum, ami tartalmazza az ökoturizmus védett területeken való tervezésének módszertanát. *Mindezeket figyelembe véve a tervezés során az alábbi szempontokat szükséges kiemelten figyelembe venni:*

1. az adott terület számára milyen szintű turizmus a legmegfelelőbb
2. a stratégiának figyelembe kell vennie az ökoturizmus fejlesztésének és irányításának olyan vonalát, amely alapvetően azt biztosítja, hogy a turisták ne pusztítsák el a védett területen található flórát és faunát
3. ugyanakkor meg kell teremteni a foglalkoztatás lehetőségét és ki kell dolgozni a bevételek mechanizmusát a védett terület és a környező közösségek részére

Magyarországon az ökoturizmus stratégiája az alábbi szakaszokat különíti el:

1. a turizmus jelenlegi helyzetének és jövőbeli lehetőségeinek felbecslése, a célok azonosítása, az információk begyűjtése
2. az ideális helyzet és az ehhez vezető lépések meghatározása
3. az ökoturizmus stratégiájának írásba foglalása, publikálása, a turizmusból származó veszélyek enyhítése, az érintettek bevonása, konzultáció
4. a megvalósítás, kivitelezés
5. az eredmények mérése, monitoring rendszer működtetése.

Az első lépésben attól függően, hogy van-e már a területen ökoturizmus, meg kell határozni annak szerepét: potenciális lehetőséget látunk-e benne a terület, illetve a település számára, vagy meglévő veszélyként azonosítjuk-e. Más jellegű vizsgálat szükséges akkor, ha a térségben a turizmus nem ütötte fel a fejét és más, ha már a turizmus negatív hatásaival szembesülünk a tervezés elején. A negatív hatások akkor érvényesülnek, ha a növekvő turistaszám mellett nem készülünk fel a növekvő igényekre, nem megfelelő a tervezés. A „szűz” területeken alkalmazott felmérés mellett ebben az esetben a problémákat is diagnosztizálni, azonosítani kell. A széleskörű felmérés és minősítés után következik magának a fejlesztési koncepciónak és a marketingtervnek a kidolgozása. A koncepciónak meg kell határoznia a fő fejlesztési irányvonalakat, a termékbővítő feladatokat és a minőségi turizmus követelményrendszerét (Jandala, 1998). A térség egyedi, sajátos arculatának, idegenforgalmi imázsának kialakítására irányuló, célorientált fejlesztési stratégia szükséges. Ezért a fejlesztési stratégiának fontos része a marketingstratégia. Magas színvonalú programszervező és propagandatevékenységgel a forgalom növelése, szerkezetének javítása, területi, időbeli irányítása, ezáltal a fogadóképesség hatékonyabb kihasználása érhető el (Mikházi, 2015).

A tervezés során feltételezzük, hogy a térségre vagy településre már elkészült a turisztikai fejlesztési koncepció, amely egyrészt tartalmazza a részletes vonzerőleltárt, a településkép fejlesztésére vonatkozó koncepcionális javaslatokat és a marketingtervet, másrészt az adottságok figyelembe vételével javaslatot tett az ökoturizmus fejlesztésére. Az ökoturizmus fejlesztési stratégiának illeszkednie kell a vizsgált terület általános turisztikai elképzeléseivel és terveivel. Ugyanakkor az abban meglévő vizsgálati adatok kiindulási alapját képezik az ökoturisztikai tervnek is (Kovács, 1997). Az ökoturizmus fejlesztésére vonatkozó terv abban tér el a turisztikai fejlesztési koncepciótól, hogy már a konkrét turisztikai termékekre vonatkozó javaslatokat is tartalmazza. Az ökoturizmus és annak fejlesztésével az a célunk, hogy a vonzerőkön keresztül megismertessük a látogatót a település, illetve a térség egyediségével, a természeti adottságok és az ember tájformáló munkájának következtében kialakult egyedülálló egységgel. Ezért a javaslatokat úgy kell kidolgozni, hogy az egyedi elemek együttese „kiadja” a komplex képet, de az egyedi elemek önmagukban is az ökoturizmus elvei mentén valósuljanak meg és ökoturisztikai terméként jelenjenek meg a piacon. Az ökoturisztikai terv sajátos vizsgálati elemei a tájkarakter vizsgálata, a terhelésvizsgálat a térségre és az egyes

turisztikai attrakciókra vonatkozóan, a térszerkezeti vizsgálat és az ökoturizmus-erőforrások leltári adatlapja. Az ökoturisztikai terv sajátos javaslati elemei pedig a térszerkezeti vizsgálat és a terhelésvizsgálat adatainak összevetéséből terület-felhasználás, a zónák kialakítása (nem csak a védett területeken, hanem akár egy település esetében is alkalmazható), valamint a látogatómenedzsmenti terv és a monitoring rendszer kialakítása. Az ökoturizmus fejlesztésének nemcsak a természet- és környezetvédelmi, valamint a piaci szempontokat kell figyelembe vennie, hanem az ökoturizmus többi alapelveit is, a helyiek bevonását, a helyi gazdaság támogatását, a környezeti nevelés, a bemutatás hatékony megvalósítását (Mikházi, 2014). Az ökoturisztikai szolgáltatás vagy termék csak akkor hiteles, ha mindezek megvalósulnak. Mindez létrejöhet a helyi munkaerő bevonásával, a helyi mezőgazdasági és kézműves termékek promóciójával és értékesítésével, a helyi szálláshelyekkel való együttműködéssel. A bemutatóhelyeket úgy kell kialakítani, hogy az átadott ismeretek élményszerűek legyenek, ehhez az interpretációs technikák széles spektrumát kell alkalmazni. A tervezés, a megvalósítás és maga a vendégfogadás során is alkalmazni kell azokat a környezet- és természetvédelmi elveket, melyek hozzájárulnak az értékek fennmaradásához.

Mindezek alapján az ökoturizmus tervezésének valamint sikerességének alapelveit az alábbiak szerint csoportosíthatjuk:

- szigorú intézkedéseket kell alkalmazni a természeti térségben a flóra, a fauna, a régészeti és történelmi helyszínek, valamint az ökorendszer védelme érdekében
- teherbírási határokat kell megállapítani, nehogy a turisztikai létesítményeket túlfejlesszék, vagy a környezetet nagyobb károsodás érje
- a környezetileg megfelelő helyszíneken csak kisebb turisztikai létesítményeket szabad létrehozni, helyi építészeti sajátosságok alapján, helyi építőanyagok és energiatakarékos eszközök alkalmazásával, a hulladék megfelelő kezelésével; célszerű egy látogatói központ létrehozása a helyszín és a helyi megőrzési módszereket bemutató kiállítással
- el kell készíteni és oda kell adni a turistáknak és az utazásszervezőknek az ökoturizmus viselkedési kódexét, majd ellenőrizni kell annak betartását
- jól képzett vezetők kelljenek, akik pontos információkkal szolgálnak, megismertetik a turistákat a biológiai diverzitással, a megőrzési technikákkal, és ügyelnek arra, hogy a turisták betartsák a vonatkozó előírásokat
- a helyi közösségeket is be kell vonni a turisztikai fejlesztésbe, mert az munkát és bevételt biztosít
- az ökoturizmus tervezése során tekintettel kell lenni a jogi és turizmuspolitikai környezetre, valamint a magasabb szintű tervekre is. Ezek együttese adja a külső szabályozó rendszert, ami meghatározza a turizmus fejlesztésének lehetőségeit.

A hazai ökoturisztikai trendeket vizsgálva megállapítható, hogy általános igényváltozáson megyünk át, mivel növekszik az igény a hagyományos és a helyi termékek iránt, illetve az ökoturista jellemzően a helyi, helyben előállított termékeket keresi, vásárolja. Mindezek alapján az ökoturisztikai fejlesztések céljának a térség, illetve település pozicionálása a magyar és a nemzetközi turisztikai piacokon, illetve a fejlesztési irányok és a legfőbb kitérési pontok meghatározása kell lennie. Az elvégzett felmérések és értékelések eredményeképpen a stratégiában megállapíthatók a meglévő piacképes turisztikai vonzerők és termékek, emellett azok a fejlesztési irányok, amelyek az adottságok és a reális kereslet szempontjából célszerűek lehetnek. Mindezek alapján szükséges, hogy a turisztikai fejlesztési tervek azonos metodikán alapuló vonzerőkataszterrel rendelkezzenek. Ez az adatbázis lehet az ökoturisztikai termékek kialakításának alapja. A vonzerők felsorolása mellett fontos azok minősítése is, ami alapján kiszűrhető, hogy a turizmusba az adott érték bevonható-e, és ha igen milyen védelmi

intézkedések mellett. Mindezek nélkül az ökoturizmus tervezése és megvalósulásának ellenőrzése lehetetlen, valamint a tervi hierarchia sem tud megvalósulni.

A magyarországi ökoturizmus meglévő potenciálja

Az ország éghajlatában a mérsékelt égöv majd minden jellegzetessége megtalálható. Markánsan elkülönülnek az évszakok, a viszonylag kis terület több klímahatás találkozási területe, így óceáni, kontinentális, és kisebb mértékben mediterrán hatások egyaránt érvényesülnek. Ugyanakkor egyik évszak sem “megbízható,” gyakran szélsőséges anomáliák tapasztalhatóak. Magyarország nem rendelkezik tengerparttal és a téli sportoknak kedvező magas hegységekkel: a hagyományos turizmusformák területén nem vehetjük fel a versenyt eredményesen olyan országokkal, amelyek e téren előnyösebb adottságokkal rendelkeznek. Ugyanakkor a természeti környezet számos kisebb jelentőségű, de adott célcsoportok számára kedvező lehetőségeket, pl. folyó- és állóvizeket, barlangokat, kirándulásra, kerékpározásra, lovaglásra alkalmas területeket biztosít (TFS, 2011).

Az Európai Unió országaiban a sokkal korábban megkezdett és intenzívebb „természetátalakítás” eredményeként csökkent az élővilág biodiverzitása. Hazánkban ezzel szemben számos olyan egyedülálló természeti érték van, amely az EU országaiban már sehol nem fordul elő, így hazánk jelentős természeti értékekkel gazdagítja az EU-t. A jégkorszakból visszamaradt növényfajok mellett a mediterráneum jellemző fajai közül is sok előfordul, de a természeti okok mellett a néhány ezer éves emberi tevékenység is jelentős hatással volt a gazdag mozaikos táj és élővilág kialakulására (például a Világörökség listára felkerült kultúrtájak). Magyarország területének 10%-a védett természeti terület. Csak szemléltetésül néhány jellemző és különleges természeti értékünk (NGM, 2014):

- a Balaton-felvidék vulkáni tanúhegyei
- a pannon táj dombvidékei
- dolomit szilagyepék
- szikes puszták
- tavak, mocsarak és mocsári láprétek
- középhegységi és alföldi erdők
- rendkívül gazdag madárvilág és vadakban gazdag erdők.

Magyarország a víz országa, és e vizeknek nagy része a felszín alatt található. Az ország található hévíz – és kedvező geotermikus adottságokkal területén fellelhető gyógy- és termálvizek (és az erre épülő szolgáltatások) már jelenleg is kiemelt jelentőséget biztosítanak az egészségturizmusnak. Magyarország nemzetközi összehasonlításban is jelentős termálvíz készletekkel – az ország területének mintegy 80%-án rendelkezik.

A jelenleg gazdasági hátrányként, lemaradásként értelmezett gyenge, kiépítetlen infrastruktúra az ökoturizmus szempontjából akár előnyé is válhat (utak és iparosítás hiányosságai). A technikai fejlődéssel egyre szűkülő érintetlen természeti területek felértékelik azt a turisztikai kínálatot, amely nemzeti parkjainkban, tájvédelmi körzeteinkben és természetvédelmi területeinken található. Magyarország sajátos földrajzi helyzete, felszíni tagoltsága és éghajlati jellege gazdag és változatos növény- és állatvilág kialakulásának kedvezett. Hazánk az Európai Unió országaihoz viszonyítva a változatosabb, természet közelebb és természetvédelmi szempontból értékesebb élővilágú területek közé tartozik és – nemzetközi mércével mérve is – még mindig jelentős természeti értékekkel rendelkezik. Európában egyedülálló természeti képződmény a magyar Puszták, ahol különleges élővilága mellett csak itt tapasztalható természeti jelenségek is megfigyelhetők (déli felében). Tíz nemzeti parkunk33 és Európa-diplomás

területeink számos ökoturisztikai lehetőséget kínálnak, több megvalósított fejlesztést a WTO is példaértékűnek ismer el. A nemzeti parkok látogatói között a belföldi turisták és diákcsoportok vannak túlsúlyban (NTS, 2005).

A falusi turizmus nem csupán szállásadás faluhelyen, hanem komplex turisztikai termék, amelyhez a vendéget odacsalogató attrakciók, a marketing, valamint a képzett humán erőforrás egyaránt hozzátartoznak. A falusi turizmus magában foglalja a helyi termékek és szolgáltatások marketingjét és az adottságok fenntartható használatát a természeti és épített örökség értékeinek bemutatásával és megóvásával (Michalkó, 2012). Egyrészt színesíti a szálláshelykínálatot, másrészt alternatív bevételi forrást jelent, ebben a tekintetben azonban hazánkban a falusi turizmus még nem tölti be a kívánatos szerepet. Falusi szálláshelynek az olyan hagyományos házak, falusi, tanyasi porták felelnek meg, ahol maga a fogadó épület a térségre jellemző építészeti jegyekkel rendelkezik, emellett ugyanolyan fontos az esztétikus település összképe is, ami jelenleg sok helyen hiányzik (Bozzai, 2014). A természetjárás a turizmus egyik legalapvetőbb, legkönnyebben megvalósítható formája. Becslések szerint ma Magyarországon az itt élők kb. egytizede kirándul több-kevesebb rendszerességgel. A hátizsákos turizmus korábban is jelentős szerepet töltött be a belföldi turizmusban, a jelenleg is túrázó aktív nyugdíjas réteg akkor ismerte és szerette meg ezt a turizmuságat. A természetjárás a fiatalok körében is kedvelt: a kirándulók, túrázók kb. 40%-át teszik ki. Fontos a honismereti, egészségmegőrző, valamint a természet tiszteletére és szeretetére, környezetünk megóvásának igényére nevelő szerepe (Várhelyi, 2014). A természetjárás infrastruktúra és felszerelés igénye sok tekintetben alacsonyabb, mint más turizmuságaknak, ugyanakkor a turistaútvonalak sok esetben elhanyagoltak, gazdátlanok, az útjelzés-hálózat állapota az évek óta tartó folyamatos felújítások ellenére is több helyen elavult, amely nehezíti a tájékozódást, ezáltal rontja a kirándulók komfortérzetét. Magyarországot tekintve az ökoturizmus terén összességében jelenleg is kiváló adottságokkal rendelkezünk, hiszen (TFS, 2011):

- számos természeti és kulturális világörökségekkel büszkélkedhetünk
- túrázásra, lovaglásra, kerékpározásra alkalmas zöld utak rendszerét működtetjük
- számos kijelölt és kitáblázott természetes ösvényt tartunk számon a fenntartható turizmus jegyében
- változatos növény- és állatvilággal rendelkező nemzeti parkjaink vannak
- több helyen is kisvasutas hálózattal, erdei iskolákkal, tájházakkal, madárlesekkel, öko-kalandparkokkal és ökoiskolákkal rendelkezünk.

Számszerűen

- 553 ökoturisztikai létesítménnyel
- 419 tanösvénnyel
- 47 bemutatóhellyel
- 27 látogatóközponttal
- 10 Nemzeti Parkkal rendelkezünk.

Magyarország 1100 éves múlttal, történelemmel, sokszínű, egyedi kultúrával rendelkező ország. Éppen ez a sokszínűségben való egyediség adja Magyarország megfoghatatlan különlegességét. Ez a sokszínű egyediség, mint egyfajta speciális hungarikum – egyelőre kihasználatlan lehetőség (NTS, 2005, NGM, 2014). Európa olvasztótégelyeként hazánkban szinte mindenből megtalálható egy kevés, amely kontinensünkön és a nagyvilágban csak szétszórtan van jelen. Fajlagos összehasonlítás alapján Magyarország bővelkedik természeti és kulturális világörökségi helyszínekben, azonban ezek önmagukban még nem jelentenek versenyképes vonzerőt. Éppen ezért szükséges a helyszíneknek más attrakciókkal közösen

történő piacra vitele, komplex terméké alakítása. Mindezek alapján tekintsük át a hazai zöldszturizmus SWOT analízisét:

Erősség	Gyengeség
<ul style="list-style-type: none"> • Magyarország adottságainak megítélése jó. • Jó infrastrukturális adottságok (autópályák). • Fenntarthatóságot szolgálja, tudatos nevelést segíti. • Divat lett a környezettudatosság, az egészséges életmód. • Minden korosztály részére szól, személyiséget is fejleszt. • Jó a hazai közbiztonság. • Számos speciális épített és természeti látványosság van itthon. 	<ul style="list-style-type: none"> • A magyar lakosság körülbelül fele nem jár nemzeti parkba, nem túrázik. • Hiányos ismeretek miatti érdektelenség figyelhető meg. • Információs táblák egynyelvűsége (magyar). • Nehéz helyi megközelíthetőség, táblázottság hiánya az egyes bemutatóhelyeken. • Speciális képzések hiánya. • Nemzetközi térben való elhelyezkedés, versenytársak természeti adottságai a hiányos kommunikáció miatt erősebbek.
Lehetőség	Veszély
<ul style="list-style-type: none"> • Nem igényel nagy anyagi ráfordítást a turista oldaláról. • Minden évszakban lehet használni. • Fejlesztési források a látogatóközpontok fejlesztésére, interaktivitásuk bővítésére. • Programcsomagok kapcsolati lehetőségei. • Oktatási fejlesztésekhez jól kapcsolható. • EU támogatási politika előtérbe helyezése. • Kapcsolódás a vidékfejlesztéshez. 	<ul style="list-style-type: none"> • 100 km feletti távolság esetén minimális utazási hajlandóság. • Csak helyben történő tájékoztatás miatti információhiány. • Környező országok fejlettebbek e téren, ezért inkább oda mennek. • Szálláshelyek minősége, hiánya. • Közbiztonság romlása veszélyezteti a terület vonzerejét. • Hazai források beszűkülése. • Befektetői oldal érdektelensége.

Forrás: Saját kutatás, NGM 2014.

Stratégiai irányok

Az elmúlt években elvégzett számos felmérés összességben több olyan kutatási, fejlesztési irányt is előre vetít, amik kidolgozásában jelentős szerepet kaphat a hazai ökoturizmus fejlesztése. Ennek megfelelően jól látható, hogy a vizsgálatok alapján az ökoturizmus iránt nyitottakra az alábbiak jellemzőek (TFS, 2011):

- általában fiatalok vagy középkorúak
- magasabb iskolai végzettségűek
- átlagosnál magasabb jövedelmük van
- általában a 3-4 gyermeket nevelő családok
- ha nem családosak, akkor jellemzően inkább férfiak
- leginkább a kirándulás lehetősége, a természeti környezet szépsége, a tiszta levegő és a csend a fő motivációk.

A fejlesztések kidolgozásához elkerülhetetlen, hogy a humán tényezők elsődleges szerepet kapjanak. Így a jövőbeli stratégiai fejlesztési irányok megjelölésében fontos szerepet kell, hogy játszanak (NGM, 2014).

Mindezek alapján mik lehetnek a legfőbb átfogó stratégiai céljaink?

- Magyarország legyen a világ első 30 országa között, a turizmus versenyképessége, kínálata és szolgáltatási színvonala alapján.
- A kiemelkedően legfontosabb nemzeti turisztikai termékeink sikeres fejlesztésén, szolgáltatásbővítésén essenek át.
- Épüljön ki egy stabilan működő turisztikai szervezeti rendszer, ami megfelelő módon képes lesz koordinálni a stratégiai fejlesztéseink irányait.
- Új fejlesztési irányok kidolgozásával a rendszer komplexitása növekedjen.
- Magyarország legyen Európa kiemelt ökológiai turisztikai központja, amihez széles körű oktatási szolgáltatások kapcsolódnak.

Összefoglalás

A XXI. század globális versenyében az a nemzet és ágazat lehet nyertes, amelyik biztosítani tudja, hogy mivel töltsék el az emberek az egyre értékesebbé és fontosabbá váló szabadidejüket. A turizmus hazánkban a nemzetgazdaság kiemelten fontos ágazata, melynek kulcsszerepe van a fejlesztéspolitikai, foglalkoztatási stratégiákban. A turizmus hosszú távú tervezéséhez szükség van a fő prioritásokat és célokat, illetve az ezek eléréséhez szükséges eszközöket világosan megfogalmazó koncepciókra annak érdekében, hogy az elképzelések a konkrét döntésekben, intézkedésekben öltsenek testet, illetve hogy a turizmus önkormányzati, civil és vállalkozói szereplői lássák, milyen stratégiai célok mentén van lehetőségük a jövőben tevékenykedni. Mindezek alapján fontosnak tartjuk, hogy a fejlesztési elképzelések világosan és pontosan legyenek rangsorolva, hiszen a szükséges támogatáspolitikai kialakításával a hazai turisztikai szektor sikeres működése épülhet. Ezen irányokon belül olyan fejlesztések is szerepet kaphatnak, melyek a természeti értékek védelmén keresztül oktatási és rekreációs szerepet is be tudnak tölteni, a gazdasági és társadalmi hatásait teljes körűen ki tudják fejteni. Összességében ilyen fejlesztési irányt gondolunk a zöldszturizmus esetére is, ami meggyőződésünk szerint a jövő turizmusának még nem teljesen kiaknázott lehetőségeinek egyike.

Felhasznált irodalom

1. Bozzai, Andrásné (2014): A 2014-2020 időszak turizmusfejlesztési tervei. Nemzetgazdasági Minisztérium, 2014.
2. Drumm, A. (2005): Ecotourism development – A manual for conservation planners and managers I: An introduction to ecotourism planning. – The Nature Conservancy, Arlington. 96 p.
3. Jandala, CS. (1998): A turizmus integrált tervezése. – Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 117 p.
4. Kovács, L. (1997): Az ökoturizmus stratégiája. – Környezetgazdálkodási Intézet, Természetvédelmi Szolgálat (munkaszám 12.6.3.5.). Budapest. 35 p.
5. Magyarország 2014 és 2024 közötti időszakra szóló turizmusfejlesztési koncepciójáról. Nemzetgazdasági Minisztérium, Budapest, 2014.
6. Michalkó, G. (2012): Turizmológia. Elméleti alapok. –Akadémia Kiadó, Budapest. 266 p.
7. Mikházi, Zs. (2015): Az ökoturizmus tervezésének sajátosságai. MTOK tanulmányok, 2015.

8. Miházi, Zs. 2014: Mi az ökoturizmus? Az ökoturizmus fogalmának értelmezése tartalomelemzés módszerével. – In: Csemez, A. (szerk.): Időszerű tájrendezési feladatok. Tájékadémia IV. Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest. pp. 153-164.
9. Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2005-2013. Magyar Turisztikai Hivatal, Budapest, 2005.
10. Turizmusfejlesztési stratégia. Nemzetgazdasági Minisztérium, Budapest. 2011.
11. Várhelyi, T. (2014): A turizmus fejlesztése. Líceum Kiadó, Eger, 2009.

„AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA ÚNKP-16-4-VII-2 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT”

